

ԲԱՌԱԿՆ ԵՒ ՎԱՀԱՆ

Ոչ հեռի յափանց կուր գետոցի անդ,
Որ ընդ գիր ու անտառ խաղայ յորդազն,
Բարկէնն այն Սինի, վնկ և քաջազն,
Ի քաջաց զարմէ, այլ աւանդ, անբախտ,
Ի մէջ թընամեաց անկեալ կարեւէր,
Մընայր անդ մահուան սըրտու անվէնէր.
Յիւէր զիւր ըզփառտ, յիւէր ըզփրուն
Ձիւր առոյգ որդւոց ըզպար քաղցրանուն,
Եւ 'ի ձայն անգոր, և յանդոյս քարբառ,
Այսպէս կոծեւ չուր հառաչէր, ողբայր.

“Սինիաց եմ իշխան, 'ի Հայոց գընդէն,
Քաջազանց սերունդ, կորովին Բարկէն.
Հեծեալ 'ի նըմոյգ աս և անվէնէր,
Նիգակ 'ի յաշում, ըզմիշով սուսեր,
Ձիւնեալ յանթափանց կարծրախոտ գըրեւ,
Ընդ գընդի քաջաց զիւցազանցըն վնկ,
Որպէս սըլզտոր ջուրց անազոյ հոսանք,
Որոց խորափխտ ասն վիհք արձնազանք,
Ի մէջ թընամեաց գիւնեալ սուրոյի
Քան զլիամազիւ քաջաթիւ արծուի:

“Մանն էր առաջնորդ գընդիս ժանտանետ.
Շողին մեր գիւնուց՝ նորին կարազետ,
Յոր վար և գիւնեմը՝ անկանին 'ի դէզ,
Բարծրանայ գոյին ողբոց ազնկէզ,
Ճոճէր սուսերաց մանազոյմ փայլակ,
Խոխնէր արեան կարմրազոյն կայլակ.
Ձախշախէր վանան, կայծակ ցայտէր բիւր.
Գարգմանակն այն վէս խոնարհէր յերկիր,
Նըման սուր կայմի նաւուն ալէկոծ,
Որ խորտակելով գըրի յալեաց ժոց:

“Այլ երկաթապատ ասպարիս լայն գոգ
Պատեալ պաշարեալ նեախք և տիգոց,
Ձախշախէր, աւանդ... և մընամ անգն...
Իշուի քեզ, հղունգ... ո՞վ անբախտ Բարկէն...
Ի նըմին պահու ահա նետ երկթեւ.

Յերկնեց սուրալով քան ըզնողմ թեթեւ,
Ի սըրունգս իմ յաջ թափ անցեալ մընի.
Յայաէ շիրմ արեւն 'ի գոյն վարդենի,
Յերկիր տապալեալ գլորիմ 'ի ձիոյս...
Ոչ ևս այլ կարեմ տալ 'ի մարտէն խոյս...

“Ո՛հ, գինջ ականեմ... ահա յամենուստ
Դիցազունքն Հայոց դառնան 'ի փախուստ... —
Ո՛հ, թողմք գիւս տառ... 'ի ձեռքս Պարսից
Թողմք կարեւէր ըզմեր մարտակիր...
Օ՛ն, բարձք և գիւս՝ ըզբարկէն Սինին...
Այլ ոչ ոք լըսէ... Աւանդ իմ քախտին...
Եւ իմ զաւակունք 'ի զուր հարցցեն լուր
Քաջացս այսոցիկ որք, ո՞ն, մաղապուր
Հիւրեալ 'ի սըրոյ՝ գիւս աստէն թողուն,
Գերի պարսկաչեն ժանտաճուտ գորուն...”

Սակայն 'ի հեռուստ ահա զայ Վանան,
Հեծեալ 'ի նըմոյգ գիւնեմանման:
Պատեալ 'ի փոյի թրիւմազիւ և հոծ,
Թընչի քան ըզնողմ, արձակէ չուր բոց.
Ի միւր փուշուն լսեթէ երկապրիւ.
Ձերդ անմալ մանազոյ անգուլթ օրհանին.
Անկանի քաջաց քաղմուլթիւն տապառտ,
Որպէս անտառաց մայրիք երկնաստառ.
Շանթէ երկապրիւն և տարածի աւ.
Վանանն է արդեօք, թէ նոյն ինքնեմ ման:

Մերձ հասեալ լըսէ գնայն տըխուր ողբոց,
Եւ անդ նըմարէ զԲարկէն ցուսկոծ.
Ի քըթթեւ ական տասնու 'ի ձիոյս.
“Ազատ ես՝ առէ, ձայնիւ քաղցրազոյն,
Ամբարձեալ ըզնա գերդ տերն լընչին,
Դրեւ յուս ձիոցն զըթով սիւրային.
Եւ ինքն ամբարձեալ 'ի ակոյն գաւակ,
Մըտրակէ յառալ, միկնի ոսնձարձակ...
Եւ ամպըն փուշոյն բարձրացեալ 'ի վեր
Ի յաջաց Պարսից ըզքաշլոն ծածկէր:

ՎԱՀՆԻ ԻՍԿԵՆՏԵՐԻՆԱՆ

Սշուրիկա Մարտոս — Բախտիկիւն վարձարանի